

ERKLÆRING OM FLERSPROGETHED I HØJERE UDDANNELSE

Selvom dette dokument ikke har nogen juridisk bindende virkning, udtrykker det en offentlig forpligtelse til aktivt og konstruktivt at bidrage til udviklingen af politikker for flersprogethed i højere uddannelse. Erklæringen kan underskrives af alle, der engagerer sig i flersprogede kompetencer og erkendelseslære, sproglig mangfoldighed og respekt for sproglige rettigheder, specielt af: (a) forskningsenheder/akademiske institutioner, organisationer, forbund, foreninger (med eller uden juridisk status), (b) enkeltpersoner inden for akademiske institutioner og andre samfundsorganer, der aktivt beskæftiger sig med sprog i uddannelsessektoren.

PRÆAMBEL

Internationaliseringstiltag, som interesserer et stigende antal højere uddannelsesinstitutioner samt nationale og overstatslige politiske organer, sigter efter sigende efter at forbedre kvaliteten af højere uddannelse i en stadigt mere forbundet verden. I EU's tilfælde er formålet med politiske initiativer til internationalisering at opnå større lighed mellem institutioner for højere uddannelse inden for rammerne af det 'Europæiske Uddannelsesområde' ved at fremme tværnationalt samarbejde, partnerskaber mellem højere uddannelsesinstitutioner og samarbejde mellem EU's medlemsstater. Det skal ske for at kunne lykkes med at skabe "inkluderende nationale uddannelsessystemer". Internationaliseringen har dog i stigende grad ført til brug af engelsk som "lingua academica", til brug af engelsk som undervisningssprog (EMI) og til en "anglificering" af højere uddannelse. Trods den stigende evidens for ulemperne ved udelukkende at bruge engelsk i undervisning, forskning, akademisk publicering og netværksdannelse, støttes brugen af engelsk i stigende grad af nationale myndigheder og beslutningstagere, som antager, at engelsk er et middel til økonomisk udvikling, modernisering og global kommunikation. Brugen af engelsk på bekostning af de officielle/nationale sprog, samt regionale sprog eller minoritetssprog, kan dog gå ud over domænespecifikke sprog og tilsidesætte sproglige rettigheder væsentligt. Anvendelsen af engelsk på bekostning af andre sprog med eller uden betydelig kulturel kapital får desuden konsekvenser for den sproglige og kulturelle mangfoldighed og fører til en svækkelse af social og erkendelsesmæssig viden.

GENEREL ERKLÆRING

Undertegnerne af "Erklæring om flersprogethed i højere uddannelse", udarbejdet af European Civil Society Platform for Multilingualism (ECSPM), støtter grundprincipperne i "Helsinki-initiativ om flersprogethed i videnskabelig kommunikation"¹ og forpligter sig til at bidrage til politiske beslutninger og praksisser, der er i overensstemmelse med Anbefaling CM/REC(2022)1, vedtaget af Ministerkomitéen i Europarådet, om "flersproget og interkulturel uddannelses betydning for demokratisk kultur"². Især med hensyn til højere uddannelse forpligter undertegnerne sig til:

¹ Her følger et resumé af Helsinki-initiativet om flersprogethed i videnskabelig kommunikation (<https://www.helsinki-initiative.org/da>): (1) Støt spredning af forskningsresultater, så samfundet kan drage fuld nytte af dem, ved at sørge for, a) at forskere anerkendes for formidling af forskningsresultater uden for forskningsverdenen og for at interagere med arv, kultur og samfundet som helhed, og b) at der er lige adgang til forskning på mange forskellige sprog, (2) Beskyt nationale infrastrukturer til publicering af lokalt relevant forskning ved at sørge for, a) at ikke-kommercielle tidsskrifter og forlag både har tilstrækkelige ressourcer og den nødvendige støtte til at opretholde høje standarder i forhold til kvalitetskontrol og forskningsintegritet, og b) at nationale tidsskrifter og forlags overgang til open access sker på en hensynsfuld måde, (3) Frem sproglig mangfoldighed i forskningsvurdering, evaluering og i finansieringssystemer ved at sørge for, a) at forskning af høj kvalitet værdsættes uafhængigt af publiceringssprog eller publiceringskanal, når forskning evalueres, og b) at tidsskrifter og bøger på alle sprog tages tilstrækkeligt i betragtning, når man bruger indikatorbaserede systemer.

² <https://www.coe.int/en/web/education/-/new-council-of-europe-recommendation-on-the-importance-of-plurilingual-and-intercultural-education-for-democratic-culture>

- At beskytte og støtte brugen af flere sprog ud over de officielle sprog på de højere uddannelsesinstitutioner, i administration, forskning og publicering, undervisning/læring og kommunikation
- At sikre og styrke flersprogethed, især i undervisning og læring og i tværnationalt forskningssamarbejde
- At anvende sprogteknologiske værktøjer i undervisnings- og læringsformater, der faciliterer anvendelsen af forskellige sprog.

BEVIDSTGØRENDE ARBEJDE

Undertegnerne af ECSPM's "Erklæring om flersprogethed i højere uddannelse" forpligter sig til at bidrage til at øge bevidstheden på deres universiteters ledelsesniveau og hos dem, der er ansvarlige for sprogpolitik, sprogforvaltning og udvikling af curricula, hos forskningsledere, forskere, studerende, undervisere og administrativt personale samt hos civilsamfundet om:

- 1) At det at beherske sit officielle/nationale sprog, sit familie- eller hjemmesprog eller et andet lært sprog ikke nødvendigvis garanterer erkendelsesmæssig kompetence på det pågældende sprog, hvilket indebærer helt andre diskurspraksisser end almen sprogkompetence. Begge dele er dog vigtige for meningsdannelse i uddannelsessammenhænge, både for lærende og undervisere.
- 2) At man, når man underviser eller lærer på et andet sprog end sit eget, ikke kan eller bør forventes at kunne producere dette andet sprog på modersmålsnende niveau.
- 3) At det er vigtigt, at universitetsstuderende og -personale opfordres til at anvende alle de sprog og sprogvarianter, de behersker, til meningsfuld kommunikation i forskellige sammenhænge i deres akademiske liv.

SPECIFIKKE ANBEFALINGER

Undertegnerne af ECSPM's "Erklæring om flersprogethed i højere uddannelse" fremsætter følgende anbefalinger, som bør vedtages af beslutningstagere, tværnationale, nationale eller statslige organisationer, myndigheder, universiteter, forskningsinstitutioner, forskningsfinansierende organer og forskere:

1. Brugen af forskellige sprog (ikke kun engelsk) som undervisningssprog bør muliggøres på uddannelser, kurser og moduler ved siden af institutionens officielle sprog.
2. Der bør gives plads til, at de mange "usynlige" sprog, som findes på alle uddannelsesinstitutioner, bliver synliggjort og anerkendt.
3. Der bør skabes de nødvendige betingelser for, at der er mulighed for at foretage valg af sprog for at sikre uddannelseskvaliteten.
4. Det bør sikres, at undervisere, der tilbyder kurser på andre sprog end institutionens officielle sprog, har erkendelsesmæssig kompetence på disse sprog.
5. Internationale studerende bør hjælpes til at blive integreret i det akademiske fællesskab og bør derfor tilbydes muligheder for støtte og intensive sprogkurser.
6. Udelukkende ensprogede/monokulturelle uddannelsesoplevelser bør undgås (f.eks. ved at tilbyde bibliografier, sprogteknologiske værktøjer, videoer på forskellige sprog).
7. Forskningsgrupper på tværs af universiteter bør tilskyndes til at beslutte, hvilke sprog de vil bruge i forskellige sammenhænge (ifm. interaktion, formidling af forskningsresultater, publicering af resultater).
8. Oversættelse, parallel brug af sprog og investering i sprogteknologiske værktøjer bør støttes og fremmes.

Oversat af: Irene Simonsen

DeepL er delvis anvendt som oversættelsesværktøj

Korrekturlæst af: Lise Lotte Weilgaard Christensen